

پایان نامه شماره ۱۱۶۵۳. دکتری تخصصی انگل شناسی، دانشکده دامپزشکی، دانشگاه ارومیه

سال تحصیلی: ۱۴۰۵ - ۱۴۰۴

نگارنده: کیخسرو سرهنگ زاده

عنوان پایان نامه: مطالعه اثرات درون تنی عصاره گیاهان آویشن واسطوخودوس بر *واروآ دستراکتور* و *نوزما سرانا* در زنبورستان های آذربایجان شرقی

چکیده:

واروآ دستراکتور یکی از آفات مهم زنبور عسل اروپایی (*آپیس ملیفرا*) در ایران و سراسر جهان است که به صنعت زنبورداری آسیب جدی وارد می کند. *نوزما سرانا* در زنبور عسل اروپایی که میزبان اصلی آن است، عامل تلفات و کاهش در جمعیت کلنی زنبور عسل می باشد. استفاده از سموم شیمیایی سبب افزایش هزینه های درمانی، مقاومت در برابر سموم و آلودگی محصولات کندو می شود. امروزه با توجه به دسترسی آسان به عصاره ها و خطر اندک آنها برای محیط زیست و سلامت انسان، استفاده از گیاهان دارویی جایگزین مناسبی برای آفت کش های شیمیایی به منظور مبارزه با جرب *واروآ* و *نوزما* در زنبور عسل می باشد. هدف از این تحقیق، ارزیابی اثرات دو عصاره آبی الکلی آویشن (*تیموس ولگاریس*) و اسطوخودوس (*لاواندولا آنگوستیفولیا*) بر جرب های *واروآ دستراکتور* و *نوزما سرانا* انگل زنبور عسل در شرایط کندو بود. در گروه درمانی جرب های *واروآ دستراکتور*، افشانه ۲٪، ۵٪ و ۱۰٪ از عصاره های آبی الکلی آویشن و اسطوخودوس در حضور آپستان و گروه شاهد با سه تکرار بود. جرب های مرده در کف هر کندو در ساعت های ۱۲، ۲۴، ۳۶، ۴۸ و ۷۲ جمع آوری و شمارش گردیدند. در گروه درمانی *نوزما سرانا* نیز افشانه ۱٪ و ۲٪ از دو عصاره در حضور فوماژیلین و گروه شاهد با سه تکرار بود. در ساعت های ۰، ۲۴، ۳۶، ۴۸ و ۷۲ تعداد ۲۰ عدد زنبور عسل از کندوهای تحت مطالعه جمع آوری و میزان کاهش تعداد هاگ های *نوزما سرانا* تعیین گردید. در طول دوره درمان، بیشترین مرگ و میر جرب های *واروآ دستراکتور* در گروه های درمانی آویشن و اسطوخودوس با غلظت ۵٪ در ساعت ۴۸ به ترتیب ۸۷٪ و ۷۶٪ بود. در طول دوره درمان، بیشترین مرگ و میر جرب های *واروآ دستراکتور* در گروه های درمانی آویشن و اسطوخودوس با غلظت ۲٪ در ساعت ۴۸ به ترتیب ۸۱٪ و ۷۶٪ و غلظت ۱۰٪ در ساعت ۳۶ به ترتیب ۹۷٪ و ۸۹٪ بود. اختلاف اثر عصاره های گیاهی بر مرگ و میر جرب های *واروآ دستراکتور* در مقایسه با گروه های آپستان و شاهد معنی دار بود. اختلاف در کاهش تعداد هاگ های *نوزما سرانا* در ساعت ۳۶ در گروه فوماژیلین با تیمارهای عصاره های

آبی‌الکلی آویشن و اسطوخودوس معنی‌دار بود. نتایج نشان داد که اثر عصاره آبی‌الکلی آویشن بر کاهش تعداد هاگ‌های *نوزما سرانا* بیشتر از عصاره اسطوخودوس بود. در این مطالعه، عصاره گیاهان مورد استفاده اثر سمی بر *زنبورعسل* در کندو نداشت. میزان اثربخشی عصاره‌های آبی‌الکلی آویشن و اسطوخودوس آزمایش شده بر آلودگی *زنبورعسل* به جرب‌های *واروآ دستراکتور* و *نوزما سرانا* قابل توجه بود. کنترل و درمان آلودگی جرب‌های *واروآ دستراکتور* و *نوزما سرانا* در کندوهای *زنبورعسل* با عصاره‌های آبی‌الکلی آویشن و اسطوخودوس به عنوان ترکیبات جایگزین نیاز به مطالعات تکمیلی دارند.

واژه های کلیدی: *زنبورعسل*، آویشن، اسطوخودوس، *واروآ دستراکتور*، *نوزما سرانا*، آذربایجان شرقی.